

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

«*серпень*» 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«*31*» «*серпень*» 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

«*серпень*» 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни **«МАСМЕДІА В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ»**

ступінь вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

галузь знань – **06 «Журналістика»**

спеціальність – **061 «Журналістика»**

освітньо-професійна програма – **Правова журналістика**

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КППЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	3	5	28	28	3	8	83	150	5
Заочна	3	5	8	4	-	-	138	150	5

31.08.2023

**Тернопіль – ЗУНУ
2023**

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 9 від 26.05.2021 р.

Робочу програму розробила кандидат наук із соціальних комунікацій Людмила КОМІНЬЯРСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри
кандидат історичних наук, доцент

Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 061 Журналістика, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності,
кандидат наук
із соціальних комунікацій

Людмила КОМІНЬЯРСЬКА

Гарант ОПІ,
кандидат наук
із соціальних комунікацій

Людмила КОМІНЬЯРСЬКА

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МАС-МЕДІА В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ»
1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «МАС-МЕДІА В СУЧАСНИХ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ»**

Дисципліна «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 06 «Журналістика»	Обов’язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність: 061 «Журналістика»	Рік підготовки: Денна – 3 Заочна – 3 Семестр: Денна – 5 Заочна – 5
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: Денна – 28 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 28 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Самостійна робота: Денна – 83 год. Заочна – 138 год. Тренінг, КПЗ: Денна – 8 год. Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 4,5		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МАС-МЕДІА В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Курс «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» – навчальна дисципліна, яка формує профіль фахівця в галузі журналістики та інформаційної політики. Вивчення цієї дисципліни передбачає формування теоретичного мислення, оволодіння практичними навичками щодо безпеки інформаційних технологій та інформаційних ресурсів.

Актуальність процесів формування системної практики ведення інформаційних війн викликала необхідність комплексної підготовки профільних фахівців як важливої стратегічної мети держави. Особливо гостро це питання постало після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Метою викладання дисципліни є забезпечення єдності теоретичної і практичної підготовки студента, оволодіння ним комплексом історико-теоретичного матеріалу щодо розуміння природи, а також зародження й еволюції інформаційного протистояння; вивчення світового досвіду і його адаптація у сучасних українських реаліях; вироблення та набуття практичних навичок, необхідних для пошуку та професійного аналізу джерел інформації, оцінювання властивостей інформаційних потоків, ознайомлення з основними характеристиками, цілями, методами інформаційних війн, концептуальними і прикладними аспектами проведення інформаційних війн у сучасному світі, а також формування вміння щодо аналізу і планування інформаційних операцій у державній інформаційній політиці.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

1. Визначити зміст поняття «Інформаційна війна».
2. Дослідити інформаційні війни в історії розвитку суспільства.
3. З'ясувати роль інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України в контексті гарантування інформаційної безпеки як складової національної безпеки держави.
4. Ознайомити студентів з методами агресії проти розуму/інтелекту, що стало можливим завдяки розвитку засобів масової комунікації і вдосконалення технологій психологічного впливу на індивідуальну і масову свідомість.
5. Охарактеризувати спеціальні психотехнології, які здійснюються задля цілеспрямованих змін масової свідомості з метою закладання певної інформації (від комерційної до світоглядної).
6. Дослідити інформаційно-психологічну війну Росії проти України.
7. Визначити специфіку відмінностей між пропагандою та інформаційною війною, ментальною агресією та психологічною війною у контексті функціонування соціально-політичної системи;
8. З'ясувати роль і значення інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України в контексті гарантування інформаційної безпеки як складової національної безпеки держави;
9. Дослідити класичні вияви психологічної війни – тотальне пересмикування фактів, маніпулювання свідомістю телеглядачів, слухачів і читачів тощо.

2.3. Назва та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах»:

ЗК 08. Здатність навчатися й опановувати сучасні знання.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни - знання з дисциплін « Масова комунікація та інформація», «Медіакритика».

2.5. Результати навчання:

ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАС-МЕДІА В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙН

Тема 1

Інформація в житті людини

Визначення поняття «інформація». Приклади трактування цього поняття: інформація — «міра впорядкованості будь-якої системи» (Норберт Вінер); інформація — «позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього і пристосування до нього наших почуттів» (Норберт Вінер); інформація — «виділена», «перенесена», «пересаджена», «відтворена» «структура джерела на новій речовинно-енергетичній основі».

Інформаційне середовище. Інформація явища. Порогові й безпорогові явища. Вплив інформаційного поля життєвого середовища людини.

Тема 2

Інформаційний вплив та інформаційні війни

Поняття інформаційного впливу. Інформаційні технології як засіб інформаційного впливу. Цілі та завдання інформаційно-психологічного впливу. Інформаційний вплив на моральну та духовну стійкість супротивника, вплив на його психіку. Інформаційна складова: актуальність, своєчасність, достовірність, якість, обсяг. Інформаційна протидія.

Поняття інформаційної війни. Інформаційна війна як відкритий (або ж прихований) вплив соціально-політичних систем одної на одну з метою лоримання певної переваги/виграшу в матеріальній та інших сферах. Інформаційні війни в історії. **Інформаційна війна** – комплекс дій, розпочатих для досягнення інформаційної переваги шляхом завдання шкоди процесам, що базуються на інформації та інформаційних системах супротивника при одночасному захисті власної інформації, процесів, що базуються на інформації і інформаційних системах [Прокоф'єв Д.М. «Інформаційна війна та інформаційна злочинність»].

Тема 3

Типи інформаційних війн

Основи ведення I-War. «Істинно тотальна війна – це війна за допомогою інформації» (М. Маклюен, американський дослідник). Інформаційна війна – складова частина ідеологічної боротьби. Політичні інформаційні війни: головна мета – дискредитація і деморалізація політичного опонента. Типові тактики та стратегії.

Мета інформаційної війни – послаблення моральних і матеріальних сил супротивника або конкурента та посилення власних. Включає заходи пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній сферах: відсутність кровопролиття, візуально видимих матеріальних руйнувань,

але при цьому завдаючи масштабних ударів по суспільній психології і психології особи, котрі навіть можуть перевищувати наслідки збройних конфліктів.

Тема 4

Основні методи інформаційної війни

Інформаційна війна – якісно новий вид бойових дій. Основні методи інформаційної війни – блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивником. У цьому випадку інформація також розглядається як окремий об'єкт, потенційна зброя та вигідна ціль.

Інформаційна зброя (психотронна зброя) – сукупність спеціалізованих (фізичних, інформаційних, програмних, радіоелектронних) методів і засобів тимчасового блокування або спотворення, безповоротного виводу з ладу функцій або служб інформаційної інфраструктури.

Тема 5

Специфіка ведення інформаційної війни

Головний напрям I-War – вплив на свідомість людини, другий – застосування високоточної зброї, розробленої на основі інформаційних комп'ютерних технологій, третій – використання величезних фінансових коштів для розробки інформаційних технологій. **Чотири основні категорії використання інформації проти людського інтелекту** (з доктрини інформаційних операцій США: операції проти волі нації; операції проти командування суперника; операції проти ворожих військ; операції проти національних культур [9]).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ СУЧАСНОСТІ

Тема 6

Електронна війна — війна третього тисячоліття

Інформаційні війни в сучасному соціально-політичному вимірі. Інформаційна війна – «прелюдія» до війни «гарячої». Технології проведення інформаційних операцій.. Основні принципи, завдання, цілі та методи геополітичного стратегічного аналізу та прогнозування. Глобальні інформаційні мережі. Сучасна світова/регіональна політика та Інтернет. Особливості інформаційно-психологічного впливу через Інтернет.

Тема 7

Інформаційна зброя

Поняття інформаційної зброї – сукупності належним чином, зі спеціальною метою організованої інформації на основі використання новітніх технологій, котрі спроможні нейтралізувати системи захисту або ж змінювати, знищувати, блокувати інформацію, порушувати її обмін, дезінформувати. Інформаційна зброя в арсеналі американських спеціальних операційних сил (SOF). Визначення

поняття інформаційних операцій міністерством оборони США: «Інтегроване використання можливостей електронної зброї, комп'ютерних мережевих операцій (CNO), психологічних операцій (PSYOP), операцій з військової дезінформації і дезорганізації та операцій безпеки (OPSEC) для використання можливостей впливу на людську свідомість з метою руйнування, розкладання, або й взагалі перехоплення впливу на прийняття рішень противника, при цьому захищаючи наше власне (рішення)»

Тема 8

Методи запобігання електронній загрозі

Методи запобігання електронній загрозі та способи зменшення вразливості в умовах електронної війни: передбачення й аналіз, запобігання й стримування, заходи забезпечення оборони. Електронна війна як близький аналог реальних «гарячих» бойових дій. У разі ведення державою електронної війни, вона (війна) стає частиною визначеної стратегії й доктрини, елементом військового планування і здійснюється в межах конкретних завдань. Це уможливорює проведення аналізу та забезпечення своєчасного запобігання інформаційній агресії – майже аналогічно традиційним військовим операціям. **В обмеженій електронній війні** інформаційна інфраструктура супротивника розглядається як засіб, ціль та зброя для нанесення удару. **Необмежена електронна війна** – це руйнування ключових галузей інфраструктури країни-супротивника: енергетики, транспорту, фінансової системи, водозабезпечення, комунікацій, служби надання допомоги в надзвичайних ситуаціях, інформаційної інфраструктури.

Тема 9

Моделі формування громадської думки

Формування громадської думки – одне з найважливіших завдань державного апарату, політичних партій, працівників спецслужб. Тоталітарні режими як творці сприятливого образу про себе. Західні та постсовєтські суспільства і маніпулювання громадською думкою. Західні суспільства і формування громадської думки («американський спосіб життя», «американська мрія»). Політичне маніпулювання. Способи політичного маніпулювання. Блефування. Основні прийоми блефування. Прийоми, процедури і технології маніпулятивного впливу. Приклади вкорінення тоталітарної (нацистської та комуністичної) ідеологій в маси (С. Кара-Мурза «Манипуляция сознанием», Р. Герцштейн «Война, которую выиграл Гитлер»): створення пропагандистського апарату для безпосереднього або опосередкованого контролю преси, видавництва, радіо й кінематографа.

Тема 10

Національна безпека в умовах інформаційної війни

1. Інформаційні потоки в політико-соціальних системах. Деформація механізмів збору розсіяної інформації. Поняття «національна безпека». Види безпеки: державна, економічна, суспільна, військова, екологічна, інформаційна.

2. Взаємозв'язок інформаційної та інших видів безпеки. Основні види загроз національній безпеці: загрози інформаційній інфраструктурі, загрози безпеці інформації, загрози духовному життю суспільства, загрози правам і свободам громадян.

3. Інформаційна безпека як складова національної безпеки. Зовнішні і внутрішні загрози інформаційній безпеці: типи і класи загроз, джерела, засоби реалізації загроз та їхні наслідки. Роль держави в забезпеченні інформаційної безпеки країни.

4. Українська мова як об'єкт інформаційної агресії. Державна мова як важливий елемент національної безпеки країни.

4. Методи запобігання і ліквідації загроз інформаційній безпеці держави (правові, організаційно-технічні, економічні тощо). Поняття політики безпеки. Принципи побудови політики безпеки та її впровадження.

Тема 11

Інформаційна війна в Україні

Інформаційно-психологічні операції проти України в інтересах інших держав - головна загроза національній безпеці України. Специфіка інформаційної війни в Україні. Загострення інформаційної війни з боку Росії після зміни політичної ситуації в Україні наприкінці 2004 рок Зомбування громадян України советськими стереотипами поведінки, мислення, нав'язуванням чужої мови в побуті. через електронні ЗМІ, газетні, журнальні й книжкові видання, котрі цілеспрямовано продукує Росія. «Сьогодні сусідня Росія всіляко намагається використати український інформаційний простір у своїх інтересах для поширення неоімперіалістичних ідей, для антиукраїнської інформаційної обробки наших громадян» 80 відсотків сайтів в українському сегменті Інтернету – російськомовні (зі звіту Світового банку з надання кредиту на проект «Україна – розвиток через інтернет»). «Отупілий народ, який нікому не вірить, ні на що не реагує, а часто вже й нічого не розуміє – саме те, що потрібно владі. Таким народом можна маніпулювати, що влада і робить, використовуючи свої засоби масової інформації».

Тема 12

Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн

Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн. Інформаційні кордони України. Їхній захист. Патріотизм як основа державної ідеології, фундамент будь-якої державної конструкції. «Хто контролює сьогодні, той контролює минуле, і той, хто контролює минуле, контролює майбутнє» (Джордж Оруелл). «Потрібно зважати на ще один аспект інтелектуальної безпеки – комп'ютерно-інформаційний. У століття інформатики народилось явище інформаційного колоніалізму, перетворення тієї чи іншої країни на «комп'ютерну плантацію». Інформатизація етносу не може зводитись лише до насичення комп'ютерами даної країни і підвищення комп'ютерної грамотності населення. Без загального підвищення етнічного інтелекту, що

пов'язане з комплексною інтелектуалізацією суспільства, без усього цього комп'ютеризація навіть небезпечна: етнос із своєю армією програмістів, аналітиків, операторів комп'ютерів може стати бездумним виконавцем волі більш інтелектуального етносу».

Російські пропагандивно-аналітичні структури, котрі маніпулюють інформацією (дозують, конструюють напівправду та відверту брехню), впливаючи на суспільну свідомість росіян та громадян постсовжетських держав: Управління президента РФ з міжрегіональних і культурних зв'язків із зарубіжними країнами, «Фонд ефективної політики», «Агентство політичних новин», АПН, «Русский Журнал», «Кремль.орг», «Русский институт», веб-сайт www.koba.ru та ін.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

«Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах»

(денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Прак.зан.	Самост. робота	Інд. р-та	Тренінг, КПЗ	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Теорія інформаційних війн						
Тема 1. Інформація в житті людини	2	2	7	2	4	Поточне опитування
Тема 2. Інформаційний вплив та інформаційні війни	2	2	7			Поточне опитування, тестові завдання
Тема 3. Типи інформаційних війн	2	2	7			Поточне опитування
Тема 4. Основні методи інформаційної війни	2	2	7			Поточне опитування, тестові завдання
Тема 5. Специфіка ведення інформаційної війни	4	2	7			Поточне опитування, тестові завдання
Змістовий модуль 2. Інформаційні війни сучасності						
Тема 6. Електронна війна – війна третього тисячоліття	4	2	7	1	4	Поточ. опитування, редагування, тестові завдання
Тема 7. Інформаційна зброя	4	2	7			Поточ. опитування, тести
Тема 8. Методи запобігання електронній загрозі	4	2	7			Тестові завдання
Тема 9. Моделі формування громадської думки	4	2	7			Тестування, поточне опитування.
Тема 10. Національна безпека в умовах інформаційної війни	4	2	7			Тестування, поточне опитування.
Тема 11. Інформаційна війна в Україні	4	2	7			Поточ. опитування, тести
Тема 12. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн	4	4	6			Поточ. опитування, тести, ситуаційні завдання
<i>Загалом</i>	28	28	83	3	8	
<i>Підсумковий контроль</i>		екзамен				

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин				
	Лекції	Практ. заняття	Інд. робота	Тренінг, КПЗ	Самост. робота
Змістовий модуль 1. Теорія інформаційних війн					
Тема 1. Інформація в житті людини	1	1	-	-	16
Тема 2. Інформаційний вплив та інформаційні війни	1	1	-	-	16
Тема 3. Типи інформаційних війн	-	-	-	-	8
Тема 4. Основні методи інформаційної війни	-	1	-	-	13
Тема 5. Специфіка ведення інформаційної війни	-	-	-	-	16
Змістовий модуль 2. Інформаційні війни сучасності					
Тема 6. Електронна війна — війна третього тисячоліття	2	1	-	-	7
Тема 7. Інформаційна зброя	2	-	-	-	8
Тема 8. Методи запобігання електронній загрозі	-	-	-	-	7
Тема 9. Моделі формування громадської думки	-	-	-	-	8
Тема 10. Національна безпека в умовах інформаційної війни	2	-	-	-	16
Тема 11. Інформаційна війна в Україні	-	-	-	-	16
Тема 12. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн	-	-	-	-	7
Загалом	8	4			138
Підсумковий контроль					Екзамен

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття передбачає інтенсивну роботу в аудиторії. Воно проводиться у формі обговорення питань, дискусії, керованого викладачем або студентами «круглого столу». Складність практичного заняття полягає у тому, що воно потребує серйозної підготовки викладача і групи, мобілізації всіх навичок та можливостей студентів, чіткості його проведення. Важливо заохотити студентів до практичного заняття, що досягається елементом новизни. Крім закріплення і поглиблення раніше отриманих і засвоєних нових знань, практичне заняття стимулює студентів до пошукової діяльності, знайомить із документами та додатковою літературою, вчить роздумам, розвиваючи тим самим творче мислення і сприяє формуванню переконань. Така форма роботи передбачає також обговорення самостійно підготовлених студентами доповідей, рефератів, повідомлень та ін.

Практичне заняття № 1

Тема. Інформація в житті людини

Питання для обговорення

1. Визначення поняття «інформація». Приклади трактування цього поняття.
2. Інформаційне середовище. Інформація явища.
3. Порогові й безпорогові явища.
4. Вплив інформаційного поля життєвого середовища людини.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Інформація як найбільша цінність у сучасному суспільстві.
2. Розвиток інформаційного суспільства.
3. Ознаки інформаційного суспільства.

Практичне заняття № 2

Тема. Інформаційний вплив та інформаційні війни

I. Питання для обговорення

1. Поняття інформаційного впливу
2. Інформаційні технології як засіб інформаційного впливу.
3. Цілі та завдання інформаційно-психологічного впливу.
4. Інформаційний вплив на моральну та духовну стійкість супротивника, вплив на його психіку.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Поняття інформаційної війни.
2. Інформаційна складова: актуальність, своєчасність, достовірність, якість, обсяг.
3. Інформаційна протидія.
4. Інформаційна війна як відкритий (або ж прихований) вплив соціально-політичних систем з метою отримання певної переваги/виграшу в матеріальній та інших сферах.
5. Інформаційні війни в історії.

Практичне заняття № 3
Тема. Типи інформаційних війн

I. Питання для обговорення

1. Основи ведення I-War.
2. Інформаційна війна – складова частина ідеологічної боротьби.
3. Політичні інформаційні війни: головна мета – дискредитація і деморалізація політичного опонента.
4. Типові тактики та стратегії інформаційної війни.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Послаблення моральних і матеріальних сил супротивника або конкурента та посилення власних в інформаційній війні.
2. Заходи пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній сферах.
3. Масштабні удари по суспільній психології і психології особи в умовах інформаційної війни.

Практичне заняття № 4
Основні методи інформаційної війни

I. Питання для обговорення

1. Інформаційна війна – якісно новий вид бойових дій.
2. Основні методи інформаційної війни – блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивником.
3. Інформація як об'єкт, потенційна зброя та вигідна ціль.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Інформаційна зброя (психотронна зброя).
2. Спеціальні методи та засоби тимчасового блокування або спотворення, безповоротного виводу з ладу функцій або служб інформаційної інфраструктури.

Практичне заняття № 5
Специфіка ведення інформаційної війни

I. Питання для обговорення

1. Головний напрям I-War – вплив на свідомість людини.
2. Застосування високоточної зброї, розробленої на основі інформаційних комп'ютерних технологій.
3. Використання величезних фінансових коштів для розробки інформаційних технологій.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Чотири основні категорії використання інформації проти людського інтелекту (з доктрини інформаційних операцій США: операції проти волі нації; операції проти командування суперника; операції проти ворожих військ; операції проти національних культур. Специфіка інформації в журналістиці: актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем, неповторюваність матеріалів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ СУЧАСНОСТІ.

Практичне заняття № 6

Електронна війна – війна третього тисячоліття

I. Питання для обговорення

1. Інформаційні війни в сучасному соціально-політичному вимірі.
2. Інформаційна війна – «прелюдія» до війни «гарячої».
3. Технології проведення інформаційних операцій.
4. Основні принципи, завдання, цілі та методи геополітичного стратегічного аналізу та прогнозування.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Глобальні інформаційні мережі.
2. Сучасна світова/регіональна політика та Інтернет.
3. Особливості інформаційно-психологічного впливу через Інтернет.

Практичне заняття № 7

Інформаційна зброя

I. Питання для обговорення

1. Поняття інформаційної зброї.
2. Сукупність організованої інформації на основі використання новітніх технологій, котрі спроможні нейтралізувати системи захисту або ж змінювати, знищувати, блокувати інформацію, порушувати її обмін, дезінформувати.
3. Інформаційна зброя в арсеналі американських спеціальних операційних сил (SOF).
4. Визначення поняття інформаційних операцій міністерством оборони США.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Інтегроване використання можливостей електронної зброї, комп'ютерних мережових операцій (CNO), психологічних операцій (PSYOP), операцій з військової дезінформації і дезорганізації та операцій безпеки (OPSEC) для використання можливостей впливу на людську свідомість з метою руйнування, розкладання, або й взагалі перехоплення впливу на прийняття рішень противника, при цьому захищаючи наше власне (рішення).

Практичне заняття № 8

Методи запобігання електронній загрозі

I. Питання для обговорення

1. Методи запобігання електронній загрозі та способи зменшення вразливості в умовах електронної війни: передбачення й аналіз, запобігання й стримування, заходи забезпечення оборони.
2. Електронна війна як близький аналог реальних «гарячих» бойових дій.
3. Стратегія й доктрина, елемент військового планування в межах конкретних завдань.
4. Аналіз та забезпечення своєчасного запобігання інформаційній агресії.
5. Інформаційна інфраструктура як засіб, ціль та зброя для нанесення удару

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Необмежена електронна війна – руйнування ключових галузей інфраструктури країни-супротивника: енергетики, транспорту, фінансової системи, водозабезпечення, комунікацій, служби надання допомоги в надзвичайних ситуаціях, інформаційної інфраструктури.

Практичне заняття № 9

Моделі формування громадської думки

I. Питання для обговорення

1. Формування громадської думки – одне з найважливіших завдань державного апарату, політичних партій, працівників спецслужб.
2. Тоталітарні режими як творці сприятливого образу про себе.
3. Західні та постсовєтські суспільства і маніпулювання громадською думкою.
4. Політичне маніпулювання.
5. Способи політичного маніпулювання.
6. Блефування. Основні прийоми блефування.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Західні суспільства і формування громадської думки («американський спосіб життя», «американська мрія»).
2. Прийоми, процедури і технології маніпулятивного впливу.
3. Приклади вкорінення тоталітарної (нацистської та комуністичної) ідеологій в маси.
4. Створення пропагандистського апарату для безпосереднього або опосередкованого контролю преси, видавництва, радіо й кінематографа.

Практичне заняття № 10

Національна безпека в умовах інформаційної війни

I. Питання для обговорення

1. Інформаційні потоки в політико-соціальних системах.
2. Деформація механізмів збору розсіяної інформації.
3. Поняття "національна безпека". Види безпеки: державна, економічна, суспільна, військова, екологічна, інформаційна.
4. Взаємозв'язок інформаційної та інших видів безпеки.
5. Основні види загроз національній безпеці: загрози інформаційній інфраструктурі, загрози безпеці інформації, загрози духовному життю суспільства, загрози правам і свободам громадян.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Інформаційна безпека як складова національної безпеки.
2. Зовнішні і внутрішні загрози інформаційній безпеці: типи і класи загроз, джерела, засоби реалізації загроз та їхні наслідки.
3. Роль держави в забезпеченні інформаційної безпеки країни.
4. Українська мова як об'єкт інформаційної агресії. Державна мова як важливий елемент національної безпеки країни.
5. Методи запобігання і ліквідації загроз інформаційній безпеці держави (правові, організаційно-технічні, економічні тощо).
6. Поняття політики безпеки. Принципи побудови політики безпеки та її впровадження.

Практичне заняття № 11

Інформаційна війна в Україні

I. Питання для обговорення

1. Інформаційно-психологічні операції проти України в інтересах інших держав - головна загроза національній безпеці України.
2. Специфіка інформаційної війни в Україні.
3. Загострення інформаційної війни з боку Росії після зміни політичної ситуації в Україні наприкінці 2004 року.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Зомбування громадян України советськими стереотипами поведінки, мислення, нав'язуванням чужої мови в побуті, через електронні ЗМІ, газетні, журнальні й книжкові видання, котрі цілеспрямовано продукує Росія.

Практичне заняття № 12

Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн

I. Питання для обговорення

1. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн.
2. Інформаційні кордони України. Їхній захист.
3. Патріотизм як основа державної ідеології, фундамент будь-якої державної конструкції.
4. Значення етнічного інтелекту, комплексна інтелектуалізація суспільства.

II. Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Російські пропагандивно-аналітичні структури, котрі маніпулюють інформацією (дозують, конструюють напівправду та відверту брехню), впливаючи на суспільну свідомість росіян та громадян постсовжетських держав.
2. Проблеми із захистом інформаційного простору України під час воєнного стану.
3. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Методичні поради до організації самостійної роботи студента

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи студента на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Самостійна робота студента проводиться за такими напрямками:

1. Підготовка до практичних (семінарських) занять:
 - вивчення лекційного матеріалу;
 - вивчення теми за підручниками і посібниками;
 - опрацювання рекомендованої монографічної літератури та періодики, передбаченої списком літератури;
 - опрацювання завдань до практичних (семінарських) занять.
2. Опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях і виносяться на самостійне опрацювання.
3. Ведення конспекту.
4. Підготовка до написання модульних контрольних робіт.
5. Підготовка до екзамену.

№ п/п	Тематика
1.	Інформація як найбільша цінність у сучасному суспільстві.
2.	Розвиток інформаційного суспільства.
3.	Ознаки інформаційного суспільства.
4.	Різні підходи до поняття інформаційної війни.
5.	Інформаційна складова: актуальність, своєчасність, достовірність, якість, обсяг.
6.	Інформаційна протидія. Інформаційна війна як відкритий (або ж прихований) вплив соціально-політичних систем з метою отримання певної переваги/виграшу в матеріальній та інших сферах.
7.	Інформаційні війни в історії.
8.	Послаблення моральних і матеріальних сил супротивника або конкурента та посилення власних в інформаційній війні.
9.	Заходи пропагандистського впливу на свідомість людини в

	ідеологічній та емоційній сферах.
10.	Масштабні удари по суспільній психології і психології особи в умовах інформаційної війни.
11.	Інформаційна зброя (психотронна зброя).
12.	Спеціальні методи та засоби тимчасового блокування або спотворення, безповоротного виводу з ладу функцій або служб інформаційної інфраструктури.
13.	Чотири основні категорії використання інформації проти людського інтелекту (з доктрини інформаційних операцій США).
14.	Операції проти волі нації; операції проти командування суперника; операції проти ворожих військ; операції проти національних культур.
15.	Специфіка інформації в журналістиці: актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем, неповторюваність матеріалів.
16.	Глобальні інформаційні мережі.
17.	Сучасна світова/регіональна політика та Інтернет.
18.	Особливості інформаційно-психологічного впливу через Інтернет.
19.	Інтегроване використання можливостей електронної зброї, комп'ютерних мережевих операцій (CNO), психологічних операцій (PSYOP), операцій з військової дезінформації і дезорганізації та операцій безпеки (OPSEC).
20.	Можливості впливу на людську свідомість з метою руйнування.
21.	Перехоплення впливу на прийняття рішень противника, при цьому захищаючи наше власне (рішення).
22.	Необмежена електронна війна – руйнування ключових галузей інфраструктури країни-супротивника: енергетики, транспорту, фінансової системи, водозабезпечення, комунікацій, служби надання допомоги в надзвичайних ситуаціях, інформаційної інфраструктури.
23.	Західні суспільства і формування громадської думки («американський спосіб життя», «американська мрія»).
24.	Прийоми, процедури і технології маніпулятивного впливу.
25.	Приклади вкорінення тоталітарної (нацистської та комуністичної) ідеологій в маси.
26.	Створення пропагандистського апарату для безпосереднього або опосередкованого контролю преси, видавництва, радіо й кінематографа.
27.	Інформаційна безпека як складова національної безпеки.
28.	Зовнішні і внутрішні загрози інформаційній безпеці: типи і класи загроз, джерела, засоби реалізації загроз та їхні наслідки.
29.	Роль держави в забезпеченні інформаційної безпеки країни.
30.	Українська мова як об'єкт інформаційної агресії.
31.	Державна мова як важливий елемент національної безпеки країни.
32.	Методи запобігання і ліквідації загроз інформаційній безпеці держави (правові, організаційно-технічні, економічні тощо).
33.	Поняття політики безпеки.
34.	Принципи побудови політики безпеки та її впровадження.
35.	Зомбування громадян України советськими стереотипами поведінки.

36.	Мислення, нав'язуванням чужої мови в побуті, через електронні ЗМІ, газетні, журнальні й книжкові видання, котрі цілеспрямовано продукує Росія.
37.	Російські пропагандивно-аналітичні структури, котрі маніпулюють інформацією (дозують, конструюють напівправду та відверту брехню).
38.	Вплив на суспільну свідомість росіян та громадян постсовжетських держав.
39.	Проблеми із захистом інформаційного простору України під час воєнного стану.
40.	Інформаційно-психологічна війна Росії проти України.

7. ТРЕНІНГ, КПЗ

Метою проведення тренінгу з дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» є створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти аналізу рівня сформованості, перспективи розвитку і проблеми (якщо є) мовленнєвої компетенції студента.

1. *Вступна частина* проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. *Організаційна частина* полягає у створенні робочого настрою у студентській групі, ознайомленні з правилами проведення тренінгового заняття та умов підбиття підсумків.

3. *Практична частина* реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю 4-5 осіб шляхом виконання завдань чи вирішення проблемних питань тренінгового заняття.

4. *Підведення підсумків* відбувається шляхом обговорення результатів виконання тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів, обміну думками з питань, винесених на тренінгове заняття.

Тема: Інформаційно-психологічна війна Росії проти України

Порядок проведення:

(проводиться у формі тренінгу)

1. Формулювання назви проекту.
2. Постановка проблеми, підготовка анотації проекту (робота в групах).
3. Визначення цілей і задач проекту (робота в групах).
4. Розробка методів проекту (робота в групах).
5. Визначення форм оцінки, звітності і результативності проекту.
6. Основні вимоги до підготовки резюме на виконавців проекту і розподіл обов'язків по виконанню проекту.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» є видом позааудиторної роботи студента і виконуються ним самостійно під безпосереднім керівництвом викладача.

Метою КПЗ є узагальнення вивченого за курс, систематизація програмного матеріалу та практичне застосування знань та умінь студента, розвиток навичок самостійної роботи, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи.

Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом *підготовки, виголошення та публічного аналізу промови на задану тему.*

Виконання КПЗ є обов'язковим складовим модулем залікового кредиту з курсу, компонентом підсумкової оцінки.

Орієнтовні теми КПЗ:

1. Інформаційні технології як засіб інформаційного впливу
2. Воєнна тематика у мас-медіа України в умовах повномасштабного вторгнення Росії
3. Цілі та завдання інформаційно-психологічного впливу

4. Інформаційний вплив на моральну та духовну стійкість супротивника, вплив на його психіку
5. Етичні норми та журналістські стандарти у сучасних засобах масової інформації
6. Основи ведення I-War. «Істинно тотальна війна — це війна за допомогою інформації» (М. Маклюен, американський дослідник)
7. Інформаційна війна — складова частина ідеологічної боротьби
8. Політичні інформаційні війни: головна мета — дискредитація і деморалізація політичного опонента
9. Типові тактики та стратегії інформаційної війни
10. Мас-медіа і демократизація сучасного суспільства
11. Заходи пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній сферах
12. Етичні норми та журналістські стандарти у сучасних засобах масової інформації
13. Основні методи інформаційної війни — блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивником
14. Бойові підрозділи для ведення психологічних (інформаційних) операцій
15. Гострі проблеми мас-медіа в умовах воєнного стану
16. Права та обов'язки журналіста під час роботи в умовах воєнного стану
17. Поняття інформаційної зброї
18. Інформаційна зброя в арсеналі американських спеціальних операційних сил (SOF)
19. Методи запобігання електронній загрозі та способи зменшення вразливості в умовах електронної війни
20. Інформаційна безпека як складова національної безпеки
21. Зовнішні і внутрішні загрози інформаційній безпеці: типи і класи загроз, джерела, засоби реалізації загроз та їхні наслідки
22. Роль держави у гарантуванні інформаційної безпеки країни
23. Українська мова як об'єкт інформаційної агресії.

КПЗ оцінюється за такими параметрами:

- Вибір і реєстрація теми КПЗ
- письмовий звіт про виконану роботу
- усний звіт про виконану роботу (*публічний виступ-презентація*): промова (3 хв.) з використанням роздаткових чи аудіовізуальних матеріалів, невербальних засобів спілкування, участь в обговоренні інших виступів.

Електронна презентація наукової інформації

Електронна презентація наукового тексту – спосіб подання наукової інформації за допомогою мультимедіа-можливостей (зображення, звуку, відео), які відповідають за зорове, слухове, кінестетичне сприйняття інформації.

Потреба в електронних презентаціях зумовлена можливістю ознайомити з унікальними інформаційними матеріалами (картинами, відеофрагментами), необхідністю систематизації і структурного поділу, візуалізацією досліджуваних явищ, процесів, взаємозв'язків між об'єктами.

Використання електронних презентацій дає змогу підвищити інформативність і ефективність повідомлення, адже одночасно задіяні зоровий і

слуховий канали сприйняття. Результати досліджень (за В. Єфремовим) свідчать, що ефективність слухового сприйняття інформації становить 15%, зорового – 25%, а їх одночасне включення підвищує ефективність сприйняття до 65%. До того ж наявність тексту наукової доповіді у вигляді електронної презентації уможливорює організування самостійної роботи з подібним ресурсом.

Головне завдання презентації – поглиблення сприйняття інформації учасниками наукового заходу.

В електронній презентації повинні бути чітко сформульована мета, продумана структура і порядок подання інформації, розроблена концепція.

Підготовка презентації охоплює такі етапи:

1. Концептуальне проектування (формування концепції, образу продукту, визначення його структури, змістової спрямованості, мети; результатом цього етапу є виникнення ескізу продукту);

2. Безпосереднє проектування (створення шаблонів, заготовок слайдів й основних інформаційних компонентів (текстових фрагментів, графічних об'єктів) і наповнення їх відповідним змістом);

3. Реалізація й аналіз результатів.

Основною одиницею електронної презентації в середовищі PowerPoint є слайд, або кадр інформації (кольорове або чорно-біле фотографічне зображення, що проектується на екран), створений з урахуванням ергономічних (допустимі фізичні, нервові, психічні) вимог візуального сприйняття інформації.

Найважливішими принципами розроблення електронних презентацій дослідники вважають:

– оптимальний обсяг (значна кількість слайдів викликає втому і відволікає від суті дослідження; слайди мають виконувати функцію доповнення, уточнення інформації; не повинно бути некоментованих слайдів);

– урахування вікових особливостей і рівня підготовки глядачів (потрібно забезпечити розуміння змісту кожного слова, речення, поняття, схеми, графіка);

– науковість і достовірність (яскраві картинки, інформація не мають суперечити реальним фактам);

– урахування особливостей сприйняття інформації з екрана (коли глядач читає текст з екрана комп'ютера – мозок працює в уповільненому режимі; якщо інформація подана у графічному вигляді – мозок працює швидше). Бажано текстову інформацію звести до мінімуму, скористатися схемами, діаграмами, рисунками, фотографіями, анімацією, фрагментами фільмів. До того ж поняття й абстрактні положення сприймаються легше, якщо супроводжуються конкретними фактами, цитатами, відеофрагментами.

Важливим є співвідношення кількості різних елементів презентації та їх послідовності. Можливе застосування ефекту раптовості і розмаїття анімаційних прийомів з допомогою PowerPoint XP;

– естетичність (кольорове поєднання, витриманість стилю в оформленні слайдів; не бажано, щоб тон відволікав увагу від розташованого на ньому тексту; слід враховувати і розміри залу, де відбудеться науковий захід). **Теплі кольори** (червоний, помаранчевий, жовтий) **стимулюють**; **холодні** (синій, фіолетовий, голубий, зелений) **заспокоюють**; **нейтральними** є світло-рожевий, сіро-голубий, жовто-зелений, коричневий; поєднання двох кольорів істотно впливає на зоровий комфорт, а деякі (зелені букви на червоному фоні) можуть призвести

навіть до стресу. **Краще сприймається поєднання білого шрифту на темно-синьому фоні, лимонно-жовтого на червоному, чорного на білому, жовтого на синьому.** Білий колір вважають найсильнішим засобом виразності.

Кольорова схема має бути однаковою на всіх слайдах, це створює відчуття зв'язності, наступності, стильності, комфортності. Фон є елементом другого плану і повинен виділяти, відтіняти інформацію на слайді, але не заступати її.

Обираючи шрифт для вербальної інформації, потрібно зважати, що прописні букви сприймаються важче, ніж рядкові. Відношення товщини основних шрифтів до висоти становить 1:5.

Варто пам'ятати, що вплив мультиплікації тим сильніший, чим коротший її показ. Будь-який анімаційний об'єкт знижує сприйняття матеріалу, відволікає від суті, порушує динаміку уваги.

Оптимальна кількість тексту на екрані – не більше 6 слів у 6 рядках. Використовуючи рисунки, графіки, теж слід зберігати відчуття міри.

Застосовуючи відеофрагмент (для 10-хвилинної доповіді – орієнтовно 1 хвилина), доцільно спочатку пояснити, з якою метою його подано, далі прокоментувати побачене як ілюстрацію основної ідеї доповіді. Від слайдів краще розташуватися зліва (так іде погляд слухачів – зліва направо) і користуватися презентером, щоб керувати презентацією дистанційно.

Тексти у презентації повинні бути компактними. Усі положення, визначення, висновки потрібно побудувати на науковій основі **логічно** (щоб легко простежувалися логічні зв'язки між викладеними поняттями), **доступно** (текст має бути зрозумілим, нові терміни вимагають пояснення), **однозначно** (єдине тлумачення тексту), **лаконічно** (максимально короткий текст), **завершено** (логічно завершений зміст кожної частини текстової інформації).

Критеріями оцінювання електронної презентації є логічність у викладі матеріалу, якість оформлення роботи, відповідність форми і змісту, ступінь емоційного впливу.

Письмовий звіт із КПЗ студент повинен виконати та подати на кафедру за три дні до проведення залікового модуля, що є підставою для допуску його до складання цього модуля. Захист КПЗ відбувається у встановлені терміни відповідно до робочого плану курсу та затвердженого графіка модульного контролю.

Що може повпливати на позитивне сприйняття презентації:

- надто схвильований вигляд чи тон доповідача;
- монотонність словесного супроводу слайд-шоу;
- відсутність зорового контакту доповідача з аудиторією;
- студент зчитує, а не коментує інформацію зі слайдів;
- використаний занадто дрібний шрифт на візуальних матеріалах;
- ужито занадто багато спеціальної термінології;
- презентація перевантажена даними чи деталями;
- доповідач має погані навички володіння ПК, не знає специфіки програми Power Point;
- словесний супровід не відповідає візуалізованій інформації;
- відсутні висновки і логічне завершення презентації.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процес активізації навчання вимагає певної спільної діяльності студента і викладача, застосування різноманітних засобів, форм, системи дій, прийомів, спрямованих на виконання навчальних завдань.

Під час викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так й інтерактивних навчальних технологій, серед яких: робота в малих групах, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, дебати, диспути, дискусії, студентські проекти, а також практичні та індивідуальні заняття, консультації, бесіди, тестування, робота з літературою, реферування, самостійна робота, виконання КПЗ. У навчальному процесі передбачається використання новітніх комп'ютерних технологій.

У процесі вивчення дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування – робота на заняттях (відвідуваність; презентаційні виступи на практичних заняттях, участь у дебатах) та тестування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- командні проекти (презентація свого фаху);
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів КПЗ;
- проміжний контроль – самостійна робота;
- ректорська контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Види роботи студента:

1. Робота на практичних заняттях

- участь в обговоренні питань;
- презентаційні виступи на заняттях;
- застосування кейс-методу;
- активна участь у ділових іграх, дебатах;
- розв'язання тестових завдань.

2. Самостійна робота:

- робота з джерелами;
- презентація результатів;
- виконання студентського проекту (КПЗ).

3. Контрольні зрізи (написання модульної роботи).

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожного складника залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом
20 %	20 %	20 %	40%	100 %
1. Усне опитування під час занять. (6 тем по 5 балів = 30 балів) 2. Письмова робота = 70 балів.	1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота = 70 бали.	1. Написання та захист КППЗ = 80 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів.	1. Тестові завдання (5 тестів по 6 балів за тест) – макс. 30 балів 2. Теоретичні питання (2 питання) – по 35 балів, макс. 70 балів.	

Шкала оцінювання

<i>За шкалою ЗУНУ</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

**10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА
ДИСЦИПЛІНА**

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проєктор	12
2.	Проекційний екран	12
3.	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1–12
4.	Ноутбук	12
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–12
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–12
7.	Інструменти Microsoft Office (PowerPoint і т.ін.)	12

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гриценко О. Влада інформації, її місце й роль в інформаційному суспільстві. Наукові записки Інституту журналістики. — К., 2001 <<http://www.journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=42>>.
2. Дашкевич Я. Національна інформаційна безпека: українські проблеми // Шлях перемоги.— 2004.—14 січня.—с.8.
3. Драч І. Що таке інформаційна безпека і як її налагодити? // Універсум.— 2001.—№3-4. — с.14.
4. Жеребецький Є. Росія — вимираюча імперія//Універсум,2005,№1-4.—с.24.
5. Журавський В., Родіонов М. та ін. Україна на шляху до інформаційного суспільства (Нормат.-правові аспекти) / За заг. ред. Згуровського М. З.—К.: ІВЦ «Політехніка», 2004—484 с.
6. Іванов В. Інформаційна безпека України: медійні аспекти проблеми // Універсум. — 2001. — № 3-4. — с.17.
7. Інформаційна безпека? // Універсум. — 2001. — № 3-4. — с.21.
8. Карпенко В. Інформаційний простір і національна безпека України // Універсум. — 2002. — №7-8. — с.49.
9. Карпенко В. Держава без ідеології, що судно без лоцїї // Універсум. — 2001. — №11-12. — с.11.
- 10.Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2004. – 384 с.
- 11.Литвиненко О. В. Інформаційні впливи та операції. Теоретико-аналітичні нариси: Монографія.– К.: НІСД, 2003.–240 с.–(Сер. Націон. безпека»; Вип. 6).
- 12.Романчук О. Системний аналіз у журналістиці: Навчальний посібник. — Львів: Універсум, 2008. — 312 с.
- 13.Романчук О. «Стратегічне партнерство» або текстуальний неоколоніалізм // Універсум, №3-4, 2009. – С.16-20.
- 14.Сватко Я. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн // Універсум, №9-10, 2008. С.6-9.
- 15.Сушко О. Україна наступна? // Універсум, №7-8, 2008. – С.32-33.
16. Тімоті Шімїл, Філ Уїльямс, Кейсі Данлеві. Протидія електронній війні // Нато ревію. – зима 2001/2002. – С.16-18.
- 17.Ткач А. Кінець епохи абсурду... // Слово Просвіт.—2004.— 8 січня.— с. 1.
- 18.Український інтернет: мовний аспект // Народне слово.—2003.—№21.—с. 4.
- 19.Шевченко О. Інформаційно-психологічні операції: концептуальні підходи НАТО і провідних країн світу // Соціальна психологія –2004. –№ 2.–С.111-121.
20. J. Ellul. Propaganda. – New York, 1965.
21. www.Dobeg-Ostrowska Boguslaw, Frasz Jenina, Osyczka Beata. Teoria i praktyka propagandy. – Wrocław, 1997.
22. www.dtic.mil/doctrine/jel/new_pabs/jp_3_13.pdf

Електронні ресурси:

1. Класифікація нормативних документів України. URL: <http://document.ua/nopage.html>

2. Національна парламентська бібліотека України. URL:
<http://www.lib.rada.gov.ua>

3. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду. URL:
<http://www.ulif.org.ua>

Інформаційні ресурси

1. www.mova.info
2. www.novamova.com.ua
3. www.perekla.kiev.ua
4. www.r2u.org.ua
5. www.rozum.org.ua
6. www.nbu.gov.ua
7. www.uk.wikipedia.org